

ikaslearen liburua

Nire ustez...

I g a r a

HABE

EGILEAK:

Proiektuaren arduraduna:	Juxto Ega a (HABEko Hizkuntzaren Didaktika arduraduna)
Kudeaketa:	Joanba Bergara (HABEko Prestakuntza arduraduna)
Koordinatzaile didaktikoak:	Esther Isasa (HABEko teknikaria) Eskarne Lopetegi (HABEko teknikaria)
Partehartzaileak:	Joseba Palenzuela (Barakaldoko U.E.ko idazkari akademikoa) Joseba Urriz (Barakaldoko U.E.ko irakaslea)
Diseinua eta maketazioa:	Olaia Ubeda Sabin Arzelus (HABEko teknikaria) Gemma Sarasua (HABEko idazkaria)

HABE Erakundeak eskerrak ematen dizkie Barakaldoko Udal Euskaltegiari eta Udalari materialgintza proiektu honetan parte hartzerakoan agertu duten borondateagatik.

Gure esker ona ondoren aipatzen direnei hainbat material eta ideia hartzeko baimena eman digutelako.

Ega a, A. Telebistaz In Aitaren batean, 57. or, Elkar.

Loiro, G. Adierazpen askatasuna vs. Komunikabideen boterea, 1997-08, B.E.E.-ko artxibategia.

Lasa, G. Goenkale In Telebista/Zinea, 62.or

Bilbao, A. Ordenadoreak etsai eta lagun, 1997-10. B.E.E.-ko artxibategia.

Erasun, A. Web itsasoan euskal tantak In ARGIA, 1.585. zka, 1996-07-07, 17.or

Sagarna, A. Jalgi: Internet/Intranet: teknologian oinarritutako komunikazio-zerbitzaria In Elhuyar 1997ko urtarrila, 40.or

Barakaldoko U.E.ko irakasleak Internet eta informatika, B.E.E.-ko artxibategia

1. Sarrera

- 1 . Lan-egitasmoa
- 2 . Ikastunitatearen ibilbidea

2. Sekuentziak

A Sekuentzia

1 . jarduera: Telebistaz	6-8.orr.
2 . jarduera: Bihotzeko aldizkariak	9-11.orr.

B Sekuentzia

3 . jarduera: Komunikabideen indarra	12-14.orr.
4 . jarduera: Goenkale	15-18.orr.
5 . jarduera: Ordenagailuak etsai eta lagun	19-20.orr.
6 . jarduera: Esaldiak berridatzi	21.or.

C Sekuentzia

7 . jarduera: Internet	22-26.orr.
8 . jarduera: World Wide Web	27-29.orr.

D Sekuentzia

9 . jarduera: Internet eta informatika	30-31.orr.

E Sekuentzia

10 . jarduera: Ebaluatzen	32-34.orr.

1

Sarrera

1

Lan-egitasmoa

Askotan, iritzia eman behar izaten dugunean ez dugu aldeko edo kontrako bide argia hartzen. Pertsonaia ospetsu baten esanek, jakitun baten esanek, eta beste hainbatek balio izaten digute iritzi bat izateko, eta arazo baten aurrean aldeko eta kontrako argumentuak emateko. Halako iritziak ematean, ordea, zaila izaten da erabakitzea testua nola antolatu, kontrako argudioak nola txertatu, aldeko eta kontrako argumentuak azalduz ondorio argi bat nola atera...

Beraz, ikastunitate honen bukaeran iritzi-artikuluak sortzea izango dugu eginkizun. Horretarako, hurrengo egoera hau proposatzen dizugu:

XX. mendean komunikabideek izugarrizko aurrerapausoak egin dituzte. Mendearen hasieran komunikabideek ez zuten gaur duten indarraren erdirik ere. Garai hartan erabiltzen hasi ziren komunikabideak eta mendearen erdialdera erabiltzen hasi zirenak ere (telebista, esaterako) ez ziren gaur bezain garrantzitsuak. Azkenaldi honetan bide berriak zabaltzen dira komunikabideen munduan.

Jende askok erabiltzen du Internet. Beste askok, berriz, ez du inoiz erabili, ezta erabiliko ere. Aldeko eta kontrako arrazoiak daude berri-berria den komunikabide hau erabiltzeko.

Zure herriko ikastetxe batean Interneten inguruko hika-mika sortu da. Idatz ezazu aldizkari, egunkari... zein beste edozein komunikabidetan argitara litekeen iritzi-artikulu bat, informatikaren eta, era berean, Interneten aldeko eta kontrako alderdiak aipatuz.

2

Ikastunitatearen ibilbidea

entzumena

irakurmena

mintzamina

idazmena

irratia

bideoa

aukera-maukera

hausnarrean

material osagarriak

4

A Sekuentzia

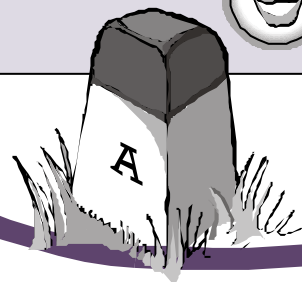
1. TELEBISTAZ

- Aldeko eta kontrako iritziak eman testu idatzi bakar batean
- Hitzak definitu (6. or)

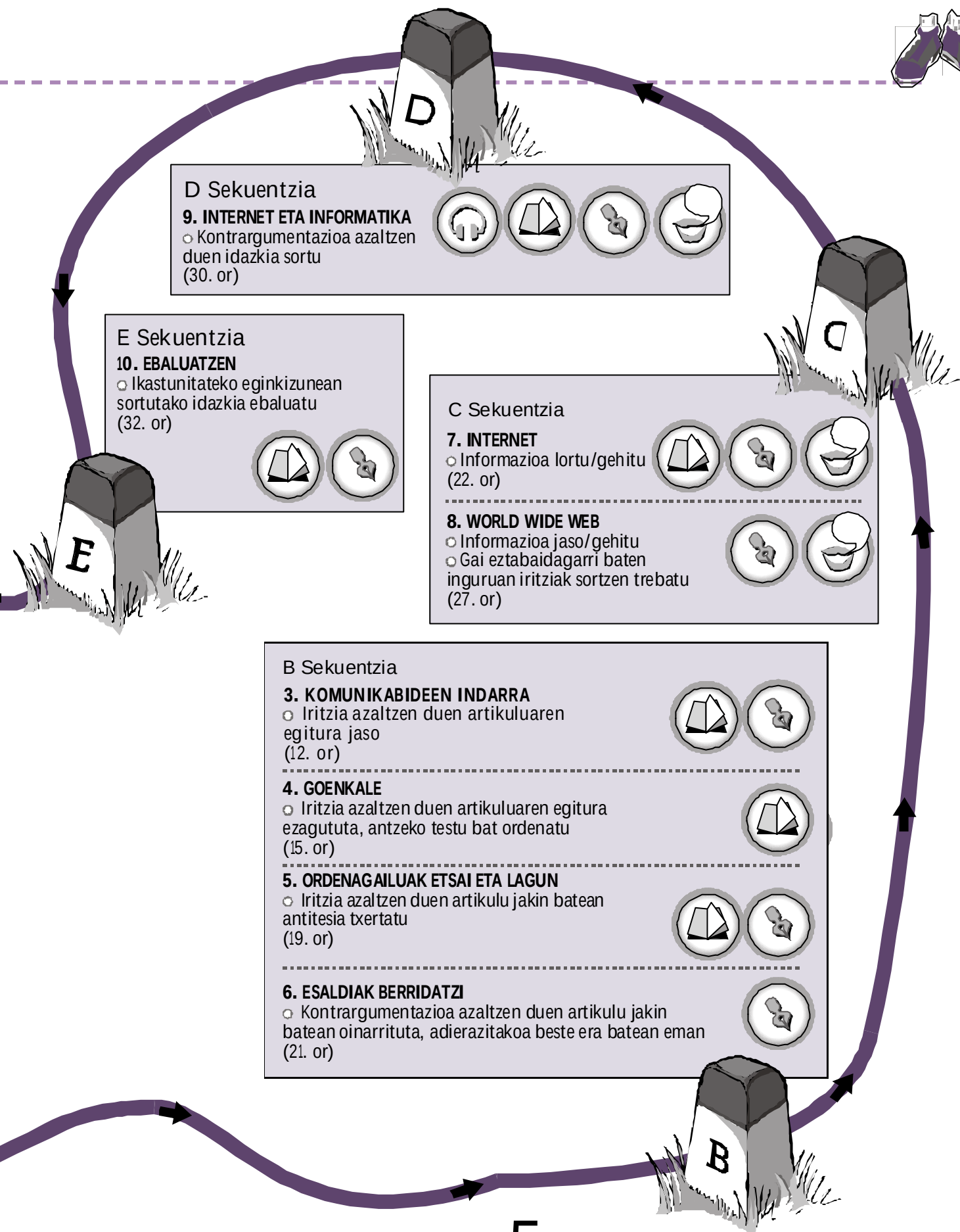

2. BIHOTZEKO ALDIZKARIAK

- Gai eztabaidagarri baten inguruan, aldeko eta kontrako iritziak eman (9. or)

IKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

5

2

Sekuentziak

s e k u e **A** n t z i a

1 **jarduera** Telebistaz

Irakur ezazu hurrengo testua:

TELEBISTAZ

"Caja tonta" izengoitiz bataiatu zuen azkar ustekoren batek. Gero, sinistarazi nahi izan digute bera tresna tontoa izateaz gain ikusten dugunok ere tontotu egiten gaituela. Irizpide hoiek hausnartuz bizi izan da azken urte mordo honetan modernotik edo irakurritik pittin bat zuen oro, moderno eta irakurri plantak egiten zituen hura bizi izan den bezalaxe.

Antzerkiak gure espiritua (kritikoa, alegia) lantzeko balio zuen, zein eta obra kostunbrista zaharkitu hutsal hoietakoa ez zen. Zineak beste hainbeste, kritikoren bati halako pelikula komertziala zela esatea bururatzan ez bazitzaion. Telebista ordea, tontogilea zen, espiritu kritikoa landu ordez deuseztu egiten zuen aparailu arbuaiatua. Izate goreneko idazle, intelektual, politiko edo kirolariek

edozein elkarriketatari esango dizute, galdetu ala ez galdetu, eurek telebista ikusteko ohiturarik ez dutela, programa jakinen bat edo bestek baino ez dituela erakartzen. Eta harrotasunez esaten dute behiala berri baina orain edozein arazo bezain erabilia den topikoa, esate hutsarekin puntuak irabaziko baitituzte.

Gutxietsia ez ezik gaitzetsita dago gainera. Telebista arraio horregatik, jendeak gutxiago irakurtzen omen du, haurrei ahaztu egiten omen zaie jolasten, helduok ez bide dugu lehen adina pentsatzeko betarik hartzen, belaunaldien arteko afalondoko elkarriketa goxo hura galdu egin omen da, antzokiak eta zinemak hustu... Lehen denak hilean bosna liburu irakurri, Kanten filosofia xehetu eta antzerkira

biz behin joaten al ziren ba? Izate goreneko idazle, intelektual, politiko edo kirolariek edozein elkarriketatari esango dizute, galdetu ala ez galdetu, eurek telebista ikusteko ohiturarik ez dutela, programa jakinen bat edo

bestek baino ez dituela erakartzen. Eta harrotasunez esaten dute behiala berri baina orain edozein arazo bezain erabilia den topikoa, esate hutsarekin puntuak irabaziko baitituzte.

6

IKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

Gutxietsia ez
ezik gaitzetsita dago
gainera. Telebista arraio
horrengatik, jendeak gutxiago
irakurtzen omen du, haurrei
ahaztu egiten omen zaie
jolasten, helduok
ez bide dugu lehen adina
pentsatzeko betarik hartzen,
belaunaldien arteko
afalondoko elkarrizketa
goxo hura galdu egin omen
da, antzokiak eta zinemak
hustu... Lehen denak hilean
bosna liburu irakurri,
Kanten filosofia xehetu
eta antzerkira biz behin
joaten al ziren ba?

Norbaitek esango du neurrian datzala gakoa. Neurria hartu behar zaiola telebistari, benetan interesatzen zaizkigun saioak ikusi eta interesatzen ez zaizkigunak heltzean aparailua itzali eta aldegiten jakin beharra dagoela, haren aurrean tonto-tonto geratu ordez. Horixe neurrian datzala dena! Zurruteroarena pare bat kopa hartu eta planto egitean, erretzailearena paketea botatzean berririk ez erostean, drogatarena beharraren atzaparretan erori aurretik geratzean. Baina zurruteroak, erretzaileak nahiz drogatak nagusiki nahi nahiz drogata, teleadiktoa nagusiki nahi duelako
dugulako gara zurrutero, erretzaile teleadikto den bezalaxe. Batzuentzat beti izango da txorakeria.

Kontuak kontu,
batek baino gehiagok
nabarituko zuen telebistaren
hutsunea oporraldiotan.
Itzultzean harro botako
zizuten hamabost egun
eman dituztela telebistarik
gabe haren faltarik
somatzeke. Eta igual
pasatu dituzte iluntzeak
jokoan asper asper egin arte
edo diskotekan beti antzeko
imintzioak eginez edo bati
bestearenak eta besterenak
bati batere inporta ez
zaizkien kontuak elkarri
esaten edo gurutzegramak
eginez. Hori aberastasuna
bada... betoz telebista
pribatuak ere badaezpada.

*Ega a, A. Aitaren batean. Elkar

A Sekuentzia

Behin testua irakurrita, erantzun hurrengo galderoi:

1. Erabiltzen al ditu idazleak ikuspuntu bereko ideiak?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Zeintzuk ideia erabiltzen ditu bere iritzia defendatzeko?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Zeintzuk ideia erabiltzen ditu bere iritzia kontra?

.....

.....

.....

.....

.....

4. Agertzen al da ondorioa testuan? Hala ez balitz, zein jarriko zenuke zuk?

.....

.....

.....

.....

.....

5. Ideiez gain, erabiltzen al du idazleak besterik bere iritzia azaltzeko?

.....

.....

.....

.....

.....

2 **jarduera** Bihotzeko aldizkariak

SEMANA

VALE

pronto

iHOLA!

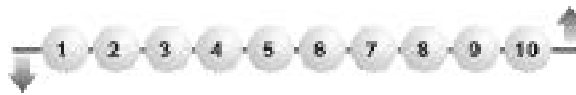
Jarraian, zenbait enuntziatu irakurriko duzu. 1 jartzeak zure erabateko desadostasuna adieraziko du; 10 jartzeak erabateko adostasuna.

- Komunikabideak orokorrean morboak eraginda mugitzen dira. Horregatik saltzen dira hainbeste bihotzeko aldizkari.

- Famatua den batek behin bere bizitza saltzen duen momentutik, intimitatea galtzen du. Behin intimitatea galtzen badu, ez du aurrerantzean kexatzerik.

- Egia da emakumezkoak direla horrelako aldizkariak erosten dituztenak. Horrexegatik daude berauei zuzenduta.

- Eroslerik egongo ez balitz, ez litzateke aldizkaririk egongo.

- Horrelako aldizkari batean, edonor izan daiteke hizpide.

A Sekuentzia

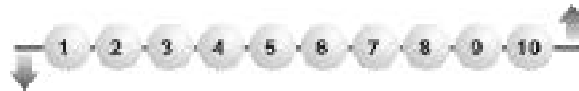
- Lotsagarria da telebistan eta seriotzat hartzen ditugun hainbat egunkaritan ere horrelako tarteak egotea.

- Nik erosten ez baditut, lotsa sentitzen dudalako ez ditut erosten. Izan ere, horrelako aldizkariak erostea ez da gauzarik kultoenetakotzat hartzen.

- Honelako aldizkari batean, gaiak beti dira berberak: ezkontzak, sexua, banaketak...

- Badaude kontu honetan lotsabakoak diren pertsonaia batzuk.

- Oso gutxitan erosten ditut bihotzeko aldizkariak.

Erantzun hurrengo galderoi:

1. Iritzi bera izan al duzue taldekide guztiok?

2. Hala izan ez bada, zuen iritzi guztiak batera daitezkeela uste duzue?

3. Iritzi-artikuluak egitura jakin bati jarraitzen dio. Zer egitura antzemango zenioke iritzi bat azaltzen duen testu bati?

4. Zer ematen da maizen, erabat aldeko/kontrako iritzia ala iritzi biak?

3 **jarduera** Komunikabideen indarra

Irakur ezazu hurrengo testua:

ADIERAZPEN ASKATASUNA VS KOMUNIKABIDEEN INDARRA*

Ez dut inoiz oso argi izan zein den komunika-
bideen papera gure gizartean, besteak beste,
pentsatzen jarri izan naizenetan, ematen duen baino
askoz ere konplexuago den ondoriora heldu naizelako.
Edozein kasutan, badirudi argi dagoela edozein kaze-
tarik tirabira bat izan behar duela
betiko: "Adierazpen askatasuna bai, baina noraino-
koa?".

Munduak orain arte ezagutu dituen
errejimen politikoen artean bat baino gehiago izan
da askatasun hau mugatzearen aldekoa, eta botere
politikoaz baliatu izan dira herri xumeari hel zekio-
keen (eta hel dakioken) informazioa kontrolatzeko.
Ez dirudi, ordea, hau demokraziaren ezaugarria
denik.

Argi ikusten dut inork ez duela jakin behar
diren hainbat eta hainbat gauza ezkutatzeke eskubi-
derik, hau da, kargu politikoa izateak ez lioke inori
eman beharko gehienon ez jakinkeria zabaltzeko
bidea. Alde honetatik, adierazpen askatasunak
erabatekoa izan beharko luke. Argi ikusten dut, era
berean, nik eta edozein kazetarik egoki iruditzen
zaiona esateko eskubidea daukala. Hots, komunika-
bideak baliagarriak izan behar zaizkigu gure arteko
komunikazioa gara dadin, baita gure iritzirako onar-
garriak ez diren gauzak, ekintzak... eta zernahi gauza
salatzeko ere.

Hirugarrenez, argi ikusten dut gure
gizarteak eta gizakiak berak *leader* antzekoak behar
dituela aurrera egingo badu; esan nahi baita,
gizarteak iritzi-sortzaileak behar dituela gatazka-
tsuak izan daitezkeen auziei argia emateko.

Baina, esandakoa gorabehera, ez dut hain
argi ikusten demokrazia batean noraino hel daitekeen

kazetari batek eman dezakeen informazioa. Non hasten da pertsonaia publikoaren intimitatea eta non informaziorako eskubidea eta beharra? Esaterako, Lady Di hil zenean, beharrezkoak al ziren hil berri zelarik atera zitzaizkion argaziak? Edota, baliagarria al zaigu "El Mundo" egunkaria irakurtzeko, beronen zuzendari nagusiak dituen sexu-desbiazioak ezagutzea?

Era berean, ez dut hain argi ikusten informazio guztiak mass media izeneko horietara heltzeko eskubidea daukanik. Adibidez, kontu lezake kazetari batek beste pertsona baten inguruko zerbait, informazio hori erabilia hirugarren lagun batek hil badezake artikulua horren subjektua? Argi dago ezetz.

Azkenik, ez dut hain argi ikusten iritzi-sortzaileen papera. Onartzen dut askorentzat, (eta agian baita neuretzat ere) ezinbestekoak direla gure gizartean. Baina, ez al da posible iritzi-sortzaile horiek botereak zuzenduak izatea eta, beraz, oinarritzat jotzen den adierazpen-askatasuna kontrolerako tresna bihurtzea?

Honengatik guztiarengatik esan dut hasieran auzi hau ematen duen baino konplexuagoa dela. Azken finean, gizakiaren on egite horretan datza dena; alegia, on egin nahi bada, ez da ezer gertatzen; kontrakoa gertatzen denean, ordea, bai, kasu horietan entzutekoak eta entzun behar ez direnak entzungo ditugu.

* LOIRO, G. 1997-08 B.E.E.-ko artxibategia

Barakaldoko Udal Euskaltegian sortutako idatzia

B Sekuentzia

Behin testua irakurrita, erantzun hurrengo galderoi:

Zer testu-motaren aurrean zaude, hots argudiozkoa da?, narratiboa da?...

Zehaztu, zer testu-era irakurri duzu?

Zein da testu honen egitura?

Zeintzuk parrafotan islatzen da egitura?

Zeintzuk testu-antolatzaile erabiltzen ditu idazleak egitura hori gauzatzeko?

4 **jarduera** Goenkale

Jarraian testu-zati batzuk irakurriko dituzu. Testu-zati hauek testu oso bat osatzen dute. Ordena itzazu, betiere "Adierazpen askatasuna vs. komunikabideen indarra" artikulua bezalatsuko egitura duela kontuan hartuta.

Goenkaleko emakumeak lehenik eta behin horixe dira, errealitatean ez dagoen kale bateko protagonistak. Hortik abiatuta, ezin uka neurri handiagoan edo txikiagoan isladatzen dituztela gure gizarteko hainbat balore. Ez alferrik, pertsonaia hauen perfilak gaur egungo emakumeetan oinarriturik eraiki baitituzte. Hala eta guztiz ere, Goenkale telebistarako pentsatutako eta eginiko produktua den aldetik, ulergarria da pertsonen izaera eta egoeren gehiegikeria. Alde horretatik, esan behar Goenkaleko emakumeak Goenkalekoak besterik ez direla.

Anuska Lasak ordezkatzan duen pertsonaia modu beretsuan ulertu beharko genuke. Kasu honetan erreferentzia gizarteko beste sektore batera zuzentzen da. Sektore hori emakume gazteek osatzen dute, oraindik gurasoekin bizi direnak, baina bizitzan aurrera egiteko ahaleginetan hasiak direnak. Ane zalantzaz betetako pertsona da, erabaki garrantzitsuak interes materialak bultzatuta hartzen dituena; hau da, maila sozial altua duen emakumea da Ane eta posizio hori gordetzearen bere zorionari uko egiteko prest dagoena. Zorionari eta, bide batez, baita bere askatasun pertsonalari ere. Zer esanik ez, Anek bapatean har dezakeen jarrera despota sinesgaitza gertatzen da mundu errealairean parean jarritz gero. Adierazgarria da, azken finean, pertsonaia honen garapena emakume gazte garaikidearen haritik begiratuta, baina neurritz ateratako estereotipoa besterik ez du isladatzen.

C

Goenkaleko bizilagun
diren pertsonaia guztien artean begi
bistakoa da emakumeek duten protagonismoa.
Pisu handiko paperak dira emakumeei kasu honetan
tokatu zaizkienak, eta telesailari benetako
indarra ematen diotenak.

D

Kontxu Odriozolak egiten
duen Maria Luisaren paperarekin esate
baterako, etxekoandre gogorraren irudia jorratu
nahi da. Etxekoandre beldurgarria den aldetik nekez
erantzuten dio zuzenean gaur egungo emakumearen
irudiari. Izan ere, emakume desberdin asko biltzen
ditu Maria Luisaren pertsonaiak emakume
bakar batean. Aski zaila da, ordea,
ezaugarri hauek guztiak biltzen
duenik gure gizartean maiz aurkitzea.
Esan daiteke, beraz, emakume
horien guztien batuketaren
emaitzak ihes egiten diola
benetako gizarteko edozein
emakumeren perfilari.

E

Baina, isladatzen ote dute fikziozko
pertsonaia horiek gaur egungo gizarteko emakumea?
Ez da erraza erantzutea, batzuetan pentsa
daiteke baietz eta beste batzuetan, ordea, ematen du
guztiz kontrakoa, bigarrenak lehenengoak baino
ugariagoak badira ere.

B Sekuentzia

Bada kale bat Euskal Herrian guztien gainetik
ezagun egin dena. Goenkale du izena. Edozein
herritako kalea izan daiteke Goenkale. Horrexegatik
bihurtu da Euskal Telebistak egunero eskeintzen duen
Telesail hau gaur egungo euskal gizartearen
erreferente. Eta gizarte horren islada
bilatzen dute, hain justu ere,
Goenkale jarraitzen duten
milaka euskaldunek.

Osagai asko bildu dira, beraz, Goenkalek ekarri duen
fenomeno soziologikoari bide emateko.

Baina bada, bestalde, kontrakoa
isladatzen duenik. Emakume helduagoaren
irudiak ere badu bere tokia Goenkalen.
Erresponetsabilitatea etxe barruan eta etxetik kanpora
duen emakumearen irudia. Pertsona hori
Amaiak pantailaratzen du eta Miren Gojenolak
interpretatu. Ezkongabeko ama, arazo ekonomikoek
itotzen dutena... pintzelada oso identifikagarriak
ditu Amaiak. Bikotearen gainetik izaera independien-
teduna. Pertsonaia sinesgarri egiten duten ezaugarri
bat baino gehiago biltzen ditu Amaiak eta
arrazoi batengatik edo besteagatik
normaltasunetik irteten diren egoerak justifikatuta
gelditzen dira pertsonaiak izan dituen
esperientziak direla eta.

5

jarduera

Ordenagailuak etsai
eta lagun

Jarraian hiru parrafo kendu zaizkion testu bat irakurriko duzu. Hiru parrafo horietan, "Umeek bideo-ordenadore jolasekiko duten menpekotasuna", "helduok eta Internetekiko menpekotasuna", eta "ordenadoreak eta bakardadea" ideiak garatzen dira. Txerta itzazu hiru ideia hauek egokien iruditzen zaizun lekuan eta eran.

ORDENADOREAK ETSAI ETA LAGUN

Burura datorkit orain dela hamar bat urte ordenadore baten aurrean jarri nintzenean zer sentitu nuen. Alde batetik, tresna berri hark sortu zidan zirrara eta umea nintzenean Olentzerok ekarritako jostailuak sortzen zidana antzekoak ziren. Beste aldetik, beldurra ere sentitu nuen, nagusiagoa zarenean berria den edozerk sortzen dizun beldurra alegia. Baina ezin imagina nezakeen aparailu hau zorionez (ala zoritxarrez?) nire gaurko eguneroko lantresna izango zenik.

Egia esan, ordenadorearen mundua asko aldatu da azken urteotan, aurtun erositakoak datorren urterako balio ez dizulako, besteak beste. Gainera, hasiera batean etxean ordenadorea zutenak gutxienak baziren ere, gaur egun gutxi bizi gara etxean ordenadorerik gabe eta, honek, dudarik gabe, merkatua izugarri aldarazten du.

Alabaina, zertan aldatu du ordenadoreak gure bizitza?

Batzuek, ordenadoreen defendatzaileek alegia, ordenadorea munduan asmatu den gauzarik hoberena dela diote. Alde batetik, etxean izan dezakezun entziklopediarik handiena diskete txiki batean sar dakizukeelako, eta honek etxea txukun mantentzen laguntzen dizulako. Bestetik, ordenadoreak hainbat gauzatan laguntzen dizulako, hala nola kontabilitatea eramaten, idazmakina zaharkitu horiek alde batera uzten (eta nire ez-jakinean ulertzen ez dudana abar luze bat). Alde honetatik, aitortu behar dut ordenagailuek nere bizitza ere aldatu egin dutela, lehen esan bezala ez ezagutzetik egunero erabiltzera pasatu bainaiz.

Irakaskuntza/ikaskuntzaren munduan ere sartu da informatika bete-betean. Gaur egungo umeek eskolako zerbait birpasatzean ez dute erabiltzen andereñok eskuz idatzitako orriarik, nahiago dute eta etekin handiagoa ateratzen diote programa batean (softwarea omen da) grabaturiko hainbat ariketa egiteari. Honek, nire ustez, ikas-prozesua pertsonalizatu egiten du, eta egun hain beharrezkotzat jotzen den ikaskuntza pertsonal hori gauzatzen bide du.

B Sekuentzia

Azken aldi honetan, bada gure artean komunikazioa erabat berrantolatu duen sistema edo dena delako bat: Internet. Ez dakit oso ondo zer den, baina argi dago Internetekin lehen ia ezinezko iruditzen zitzaiguna (nahi duzun informazioa lortu, munduko edozein lekutako batekin elkarritzeka luzea -eta merkea, antza- izan etab.) lor daitekeela. Bitxia, berria eta, ezbaierik ez, iraultzailea.

Beraz, ezin uka daiteke ordenadoreak gauza onak ekarri dizkigula. Ez dago hain argi gauza on horiek txarrak baino gehiago diren ala ez. Batzuetan baietz ematen du. Beste askotan, ordea, argi ikusten da ezetz. Nork bere kontuak atera ditzala.

BILBAO, A. 1997-10 B.E.E.-ko artxibategia

Barakaldoko Udal Euskaltegian sortutako idatzia

6 jarduera Esaldiak berridatzi

Berridatz itzazu hurrengo esaldiak:

1. Burura datorkit orain dela hamar bat urte ordenadore baten aurrean jarri nintzenean zer sentitu nuen.
_____ ...neko _____ .
2. Alde batetik, tresna berri hark sortu zidan zirrara eta umea nintzenean Olentzerok ekarritako jostailuak sortzen zidana antzekoak ziren.
_____ antza _____ .
3. Egia esan, ordenadorearen mundua asko aldatu da azken urteotan.
_____ ...la _____ .
4. Gainera, hasiera batean ordenadorea etxean zutenak gutxienak baziren ere, gaur egun gutxi bizi gara etxean ordenadorerik gabe.
_____ ...agatik _____ .
5. Batzuek, ordenadoreen defendatzaileek alegia, ordenadorea munduan asmatu den gauzarik hoberena dela diote.
_____ hain zuzen ere _____ .
6. Etxean izan dezakezun entziklopediarik handiena diskete txiki batean sar dakizuke, eta honek etxea txukun mantentzen laguntzen dizu.
_____ izateak.
7. Egun hain beharrezkotzat jotzen den ikaskuntza pertsonal hori gauzatzen bide du.
_____ ...la.
8. Esanak esan, uste baino ume gehiagok dute joko hauekiko dependentzia.
_____ gorabehera, _____ .
9. Umeek eta helduok ere badugu menpekotasunerako zaletasun edo joera
_____ ezezik _____ .
10. Kasu batzuetan ematen du baietz. Beste askotan, ordea, argi ikusten da ezetz.
_____ ere _____ .

7 **jarduera** Internet

A IKASLEA

Jarraian testu bat irakurriko duzu. Testu honetako informazioak gero egin behar izango duzun idazkia egiteko balioko dizu. Irakurri ahala, azpimarra itzazu ideiarik garrantzitsuenak. Bukatutakoan, zeure ikaskide bati kontatu beharko diozu jaso duzun informazioa.

Internet/Intranet
teknologian oinarritutako
Komunikazio-zerbitzaria

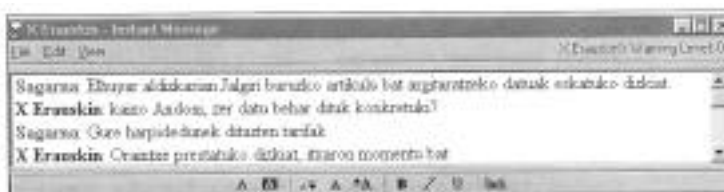
Andoni Sagarna*

Komunikazio laster eta merkeak irispidean**

Internet-eko zerbitzuak edonori eskueran jartzea da Jalgiren lehenbiziko eginkizuna. Badakizu Internet-eko zerbitzuak erabiltzeko, ordenadorea, telefono-linea eta modema behar dituzula, baina tresna horiek edukitzea ez da aski Internet-en sartu ahal izateko, horretaz gainera Interneteko konexioa eskaintzen dizun hornitzaile bat behar duzu. Hainbat enpresa daude kuota baten truke zerbitzu hori eskaintzen dizutenak. Jalgi horietako bat da, baina ez beste gehienak bezalakoa, gero emango dizkizudan arrazoiengatik. Demagun Jalgiko "harpidedun" egiten zarela. Une horretatik aurrera erabiltzaile-izen eta pasahitza izango

dituzu, Jalgiko zerbitzariak ezagut zaitzan eta zerbitzu-mota desberdinak erabiltzen utz diezaizun. Zerbitzu hauetako bat erabili nahi duzunean zure ordenadoreak 055 telefonora deituko du eta Infoviaren bidez Jalgiko zerbitzariarekin egingo du konexioa. Horrela Espainiako estatuko edozein

lekutatik ari bazara deia egiten, konexio-kostu berbera izango duzu: 139 pta. orduko, edo gutxiago deia egiten duzun orduaren arabera. Harpidedun izateagatik posta-helbide bat ere izango duzu, beraz posta elektronikoa duen edonori bidal diezaizkiokezu mezuak edo testuez gain irudiak, soinua eta

* Irudia, 26. kapituluaren arteko elkarrekin dagoen irudi bat da.

animazioak dituzten dokumentuak. Dokumentu gehienek minutu bat baino gutxiagoko konexioa eskatuko dute eta hartzailearen posta-kutxara une berean iritsiko dira, are dokumentu berbera munduko dozena bat leku desberdinetara bidali nahi duzunean ere. Honek esan nahi du inoiz izan duzun posta-sistematik merkeena duzula eskutan. Hori ez da dena, zeren gaur egun erabil ditzakezu "chat" edo teklatu bidezko elkarriketa-sistemak, lehen aipatutako telefono-tarifa ordainduz, munduko edozein txokotan dagoen norbaitekin harremanetan egoteko. Adibidez, America On Line-ren "Instant messenger" instala dezakezu doan zure makinan, hau egin ahal izateko. Hori ez da dena, zeren gaur egun erabil ditzakezu "chat" edo teklatu bidezko elkarriketa-sistemak, lehen aipatutako telefono-tarifa ordainduz, munduko edozein txokotan dagoen norbaitekin harremanetan egoteko. Adibidez, America On Line-ren "Instant messenger" instala dezakezu doan zure makinan, hau egin ahal izateko.

Mundu guztiko eta era guztietako nahi adina informazio esku-punttan

Interneten dagoen zerbitzurik interesgarrienetako bat World Wide Web delakoa da. Esan daiteke nahi den informazio guztia topa daitekeela bertan. Milaka eta milaka web gune daude zure ordenadorearen bidez ikus ditzakezunak. NewScientist zientzi aldizkariarena eta Smithsonian Institution-eko Natur Zientzien Museoko Botanika Sailekoa dituzu hemen adibide modura. Jalgik berak ere badu bere web gunea noski,

<http://www.jalgi.com>

helbidea duena hain zuzen ere. Gune horretako orrialde nagusiak Jalgik proiektuaren bultzatzaileak aurkezten dizkigu: Klaudio Harluxet Fundazioa, Ikastolen Elkartea, Euskal Kulturgintza enpresa (Zabaltzen, Elkar, etab.) Euskaldunon Egunkaria eta Elhuyar Kultur Elkartea. Hauetako bakoitzak bere burua

aurkezten digu eta bere arloko zerbitzuak eskaintzen dizkigu bertan. Ate horietako bakoitzetik sartuz gero zer aurkituko duzun ulertzeko, lehenbizi Jalgirekin zer nolako harremanak izan ditzakezun agertu behar dizut.

Jalgirekin izan daitezkeen harreman-motak

Jalgiren harpidedun ez den edonork ikus dezake goian aipatzen zen orri nagusi hori eta ate horietako bakoitzetik sartuko da nahi badu, berarentzat irekiak dauden txokoak ikusteko. Halako batean, ate bat zabaltzen hasi orduko, sistemak erabiltzaile-izena eta pasa-hitza eskatuko dizkio, ate horren atzean dauden informazio e ta zerbitzuak ez direlako edonorentzat, bertan sartzeko baimena dutenentzat baizik. Jalgiko harpidedun zarela? Zaude ziur kalekoentzat debekatua dauden ate horietako batzuk zuretzat ireki egingo direna. Hemen hasten dira Jalgik beste hornitzaile batzuekiko dituen abantailak. Harpidedun zaren horrek, ez direnek baino informazio gehiago, erosketak egiteko abantaila gehiago, kontsulta zerbitzu aberatsagoak, etab. dituzu. Hori baino abantaila gehiago izan ote ditzakezu? Bai noski. Jalgiko sustatzaile bakoitzak bere kide, bezero, hornitzaile, etab. i gunearen atal batzuetara sartzeko baimena emango baitie. Horien artean baldin bazaude abantaila gehiago izango dituzu.

* Jalgiko koordinatzailea

** Sagarna, A. "Jalgik: Internet/intranet teknologian oinarritutako komunikazio-zerbitzaria" In Elhuyar 1997-urtarrila. 40.or.

Euskal Herriari buruzko erreferentziak bilatu ditugu Internet sarean barrena

WEB ITSASOAN EUSKAL TANTAK * * *

Bide asko, neurtezinak, daude Interneteko itsasoan nabigatzeko. Horien artean Euskal Herriaren bila aritu gara. Bertako enpresak, elkarteak, erakundeak, alderdiak, instituzioak, historia... web orrialdeetan aurkitu ditugu programa nabigatzaile eta bilatzaileen laguntzaz. Hauek eskainitakoaren haritik egin dugu Euskal Herrirako itsas-bidea Interneteko mundu-itsasoan.

INTERNET-EKO
itsasoan nabigatzeko
zerbitzariak ematen
dute txalupa.
Programa nabigatzaileak,
aldiz, arraunak.

Nola, baina?
Interneteko sarean
bilatzeko, telefonoa-
ren bitartez munduko
beste ordenagailuekin
lotuta egonez gero,

zerbitzariak ematen
dute sarbidea.
Zerbitzu iraunkorra
izan ohi da, nahi
adina enpresak
eskaintzen dutena.

Nabigatzaileei dagokienez,
programa bat baino
gehiago dago Interneten
nabigatzeko tresnak
ematen dituenak. Hauek,
bestelako programek
bezala, aukera-zerrenda
bat eskaintzen dute sarean
mugitu ahal izateko.

Baina internet amaigabeko
itsasoa izanik -joan den
urteko amaieran 6,6 milioi
ordenagailuk ematen zuten
bertan informazioa-,
datu-base funtzioa betetzen
duten bilatzaileak beha-
rrezkoak ditugu zehazki
behar duguna aurkitzeko.
Bilatzaile nagusiak Excite,
Infoseek, Lycos, Magellan
eta Yahoo dira; beste asko
ere badira, hala ere.

GRN zerbitzariaren
txalupaz eta Netscape
nabigatzailearen arraunez
erabili ditugu bilatzaileak,
Euskal Herriaren gainean
Interneten gordeta dagoen
informazioa helburu dugu-
la. Guztia Web orrietan
banatuta dago, eta guk
aurkitu nahi ditugun
erreferentziak zuzenean
topa ditzakegu edota orri-
ren batean guk bilatzen
dugunari zeharkako erre-
ferentzia egin zaiolako.

Guk elkarte bati buruzko informazioa bilatzen badugu, berak egin edo eskainitako orria aurki dezakegu, baita beste norbaitek horretaz eman diezagu-keen informazioa ere.

Orriak markatu

OROTARIK topatu dugu. Batzuek, Kutxa edo Euskal Herriko Unibertsitateak, esaterako, zuzenean jarri dute beren enpresari dagokion Web orria. Beste batzuek, Euskaldunon Egunkaria kasu, beste norbaiten orrian dute erreferentzia (Baber orrian aurkitu dugu). Guztion bila jo dugu, bai Euskal Herriko elkarte, enpresa eta pertsonen jarritako orrietara, baita beste lekuetatik Euskal Herriaz egindako erreferentzietara. Ehundaka dira jada. Iritsi ahala, markatu egin ditugu orriak (aukera hori eskaintzen du programak). Liburutegi propioa osa dezakegu aukera honen bitartez.

Yahoo bilatzaileak hemengo nekazalturismoaren berri eman digu, baita iskanbilaz famatu zen "Euskadi

Information" orriaren berri ere. Bilatzaile guztiek aurkitu dute hau (orain, itxuraz, ez du begizta urdinik gaineen).

Magellan bilatzaileak ez ei du Euskal Herria ezagutzen, erreferentzia eman ondoren ez baitu ezer aurkitu. Excitek, ordea, nabigatzeko hainbat arrasto eskaini dizkigu. Deustuko Unibertsitatea, ikurrinaren historia, "ABC" egunkariak ETAr buruz esandakoak, besteak beste. ETAr historiari heldu dio frantsesez, era berean. Erresuma Batuan egindako orri batek eta honetara Infoseeken bitartez iritsi gara, 26 euskal erreferentzia eman dizkigu bilatzaile honek, hezkuntza eta nekazalturismoaren ingurukoak, besteak beste.

Euskal Herriaren inguruko informazioa saila eskaintzen duten bi orritara iritsi gara itsas-bide beretik. Buber izeneko orriak (Blas Pedro Uberuagak egiten du Washingtonen) Euskal Herriko kirol, musika, turismo, kultura eta albisteen harian eramaten gaitu. Aukera-multzo luzea eskaintzen du Buber orriak, testuari irudiek laguntzen diotela: argazkiak,

anagramak, ikurrina... Zerrenda luzetik aukera egin eta bide ezberdinetatik jotzeko aukera dago, gainera, informazioan sakontzen orritik orrira. Eugenio orriak ere Buber orri-rako sarbideak eskaintzen ditu, baita Euskal Herriari buruzko filmak eta Eusko Jaurlaritzaren inguruko argibideak ere. Artista, ardoak, Deustuko Unibertsitatea, Baionako portua... dira beste aukerak. Horien bideetan barrena egin daiteke aurrera. Baina bada beste orrietara garamatzan orri-zerrenda orokorrik ere. Valentziako Jaime I

Unibertsitateak egindakoa, hain zuzen ere. Hego Euskal Herria soilik aipatzen du. Espainiako mapa baten barruan egiten baitu zatiz zatiko banaketa. Interneten ditugun Euskal Herriko unibertsitate, ikastetxe, enpresa eta erakundeen erreferentzia erabilgarria eman digu.

Hala ere, Lycos bilatzailearen itsas-bidea izan da altxor handiena aurkituarazi diguna. Izan ere, berrehundik gora erreferentzia ditu honek. Euskal enpresa asko dira jada beren orriak jarri dituztenak. Kutxak bere zerbitzuen berri ematen du, -euskaraz, gazteleraz eta ingelesez- irudiz lagunduta; baita enpresaren argibide orokorrik ere.

Euskal Herriko Unibertsitateak, Sarenetek prestatutako orrian, kanpus bakoitzeko zehaztasunekin agertu zaigu, informazio orokorrenetik zehatzetzeraino. Alderdi politikoen berri ere eman digute Web orriek. Eusko Alderdi Jeltzalearen

argibideetara, esaterako, Espainiako alderdien inguruko orriak bideratu gaitu, ez dute beraiek zuzenean egin. Euskal Herrira iristeko aukeratu dugun itsas-bidaiaaren zertzeladak dira, baina Interneteko itsaso amaigabearen aukerak ere ez dira amaitzen. Eta norbaitek

ARGIari mezurik bidali nahi badio, bere tanta uzteko modua badu: antzagraf@grn.es.

ARANTXA ERASUN

*** Erasun, A. "Web itsasoan euskal tantak" In Argia 1585.zka. 96.07.07, 17.or.

8 jarduera World Wide Web

Askotan zail egiten zaigu "komunikabideak" zer diren zehaztea. Hiztegieta joz gero, honelako definizioak ikusiko ditugu:

Komunikabide: Iz. 1. Munduan gertatutakoaren berri emateko erabiltzen den zernahi bide. Aldizkariak, irratia, telebista eta gainerako gizarte-komunikabideak. 2. Garraiobidea.

ELHUYAR: HIZTEGI ENTZIKLOPEDIKOA

"Zernahi bide" dio definizioak. Egunetik egunera aldatzen den gizarte honetan, "zernahi" hau handituz doa gizartearen hazkundearen neurri berean. Badirudi ordenadorea gero eta gehiago erabiltzen dela informazioa lortu, informazioa bidali, eta informazioarekin beste hainbat gauza egiteko. Baina...

1. Ordenagailua zer da, lagun ala etsai?
2. Ordenagailua ezagun egiten zaizun elektrogailua da ala oraindik goiz samar iruditzen zaizu etxeetan sartzeko?
3. Ba al duzu ordenadorerik etxean?
4. Erabiltzen al duzu ordenadorea?
5. Erabiltzen ez baduzu, erabili nahiko zenuke?
6. Ba al dakizu ezer informatikaren munduaz? Zergatik? Interesatzen (ez) zaizulako, derrigorrezko (ez) duzulako?
7. Ba al dakizu zer esan nahi duen ariketa honen izenburuan agertzen denak? Zer esaten dizu "World Wide Web" izenak?
8. Erabili al duzu inoiz? Zertarako erabili duzu? Zertarako da erabilgarri?
9. Uste al duzu jende berria ezagutzeko bidea dela ala bere beste erabilerak interesgarriagoak dira?

C Sekuentzia

10. Zer du alde on eta zer txar ordenagailu batek pertsonen arteko harremanetan?
11. Antzina jendea maitemindu egiten zen gutunen bidez. Hori Interneten bidez ere gerta daitekeela uste duzu?
12. Hezkuntzan gero eta sartuago dagoen tresna da. Zer iruditzen zaizu?
13. Informatikaren mundua inposatuko den gauza dela uste duzu?
14. Zer dira gehiago zure inguruan, aldeko arrazoiak ala kontrako arrazoiak?

ALDEKO ARRAZOIAK:

KONTRAKO ARRAZOIAK:

s e k u e D n t z i a

9 **jarduera** Internet eta informatika

Zure herriko ikastetxe batean sortu den Interneten inguruko hika-mikaren inguruan mintzatzen diren bi pertsona entzungo dituzu.

Idatz ezazu aldizkari, egunkari... zein beste edozein komunikabidetan argitara litekeen iritzi-artikulua, betiere artikulu horretan informatikaren eta era berean Interneten aldeko eta kontrako alderdiak goraipatu behar dituzularik.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dotted lines.

s e k u e **E** n t z i a

10 **jarduera** Ebaluatzen

Ikastunitate osoan zehar landutako testuetan iritzi-artikuluaren ezaugarriak landu ahal izan ditugu. Har ezazu zure ikaskide baten idazlana eta emaiozu zurea. Ondoren, erantzun hurrengo galderoi eta jarraian, arrazoiak idatziz eman.

1. Irakurlea kontuan izan al du?
2. Iritzi-artikulua izanda, argi ikusten al dira atal guztiak?
3. Iritzien aldeko eta kontrako argudioak erabili al ditu?
4. Argudio bakoitzaren helburua garbi ageri al da?
5. Argudioak era egokian lotu al ditu?
6. Ondoriorik idatzi al du?
7. Non agertzen da hasieran agertzen den iritziaren kontrako arrazoiketa (antitesia)?
8. Leku egokia iruditzen al zaizu? Zergatik bai? Zergatik ez?
9. Pisu bera dute idatzi dituen aldeko arrazoiak eta idatzi dituen kontrakoak?
10. Puntuazio-markak ondo erabili al ditu? Hizkuntzaren aldetik zuzena al da?

[illegible]

ARRAZOIAK

Ikastunitate hau iritzia ematen
ikasteko saio bat duzu. Bertan, iritzi-artikulua landuz eta
emango dizkizugun eredu batzuk aztertuta, aldeko eta kontrako arrazoiak
ematen ikasiko duzu.

HABE